

ir KULTŪRA – RECENZĪJA

Režisors Dāvis Sīmanis (no kreisās), aktieris Ulrihs Matess un operators Andrejs Rudzāts filmas tapšanas procesā

Laikmeta izdedži

Dāvja Sīmaņa filma *Pelnu sanatorija* – aizejošās cilvēcības glezna

ŠIS NAV varoņstāsts, kas godina pašizliecīgu cīņu kādu ideālu vārdā un piepilda skatītāju ar motivējošu, patosam līdzīgu liksmi. Gluži otrādi – *Pelnu sanatorija*, pavisam ne klasiska kara drāma, fokusējas uz neprātīgo postu, kas paliek šo kara «vērtu» ideālu ēnā.

Puspajokam var piebilst, ka līdz šim dokumentālajā žanrā strādājušā režisora Dāvja Sīmaņa debija spēles kino noteikti dos iegānu no

Recenzijas autore
— Kristīne Simšone, *Ir* kinokritiķe

Emmas lomā Agnese Čirule (pa kreisi)

PUBLICĪTĀTES FOTO

jauna uzbangot žēlabām par «mūžam depresīvajām latviešu mākslas filmām». Taču, lai iedrošinātu tos, kuri vairās no kinopieredzes, kas nekulminē Stīvena Spilberga filmām raksturīgajā eksaltācijā, jāteic, ka arī Simaņa filmai cēluma un cildenuma netrūkst, tas ir ievērts emocionāli tumšās un psiholoģiski komplicētās tonkārtās. Režisors līdz atziņai, ka cilvēka augstākajai vērtībai ir jābūt humānismam, nonāk rimti, nesaudzējoši drūmi un dažbrīd maldoties.

MAZA NAUDA, LIELS DARBS

Taču ceļš «cauri» aptuveni pusotru stundu garajai lentei ir kinematogrāfiski krāšņs. Dāvja Simaņa vizija mākslinieces Kristīnes Jurjānes in-

Režisors līdz atziņai, ka cilvēka augstākajai vērtībai ir jābūt humānismam, nonāk rimti, nesaudzējoši drūmi un dažbrīd maldoties

terpretācijā un operatora Andreja Rudzāta redzējumā ir materializējusies gleznieciskas un poētiskas filmas veidolā. Jāteic, vizuālajā stilā tik izkoptas un detalizētas laikmeta drāmas izveide ar salīdzinoši nelielu budžetu (aptuveni 470 tūkstoši eiro) ir ja ne brīnums, tad altruisms noteikti. *Pelnu sanatorijā* mākslinieciskais noformējums autentiski un mazliet smeldzīgi atspoguļo senāko gadsimtu kādreizējo spozmi.

Filmēšanas komanda gandrīz nemanāmi ir sakombinējusi dažādas filmēšanas vietas, piemēram, rēģainā Kurzemes sanatorijā, kurā

«viest kārtību» ierodas vācu aktiera Ulriha Matesa spēlētais ārsts, patiesībā ir Lazdonas muiža Madonas apvidū, savukārt tās iekšējai ainai filmētas 19. gadsimta beigās celtajā Karla Kristiana fon Stricka savrupnamā Rīgā. Šie aizlaistie nami rada noslēpumainu vidi, kas, esot rokas stiepiena attālumā no karadarbības, ne mazāk skarbi iemieso tās postu – mentāli traumētie karavīri apskretušajos interjeros atgādina spāņu mākslinieka Goijas neprāta tēlu atblāzmas.

ĪSTAIS SVEŠINIEKS

Lai arī ārsts uz pašplūsmā eksistējošo sanatoriju nosūtīts ieviest kārtību «ķeizara vārdā», viņš ir reģinēts un kara nogurdināts, gluži vai tikpat izdilis kā kontuzētie kareivji. Sākotnēji neizpratnes pārņemts par savdabo, mānīcīgo vidi, viņš pamazām atgriežas dzīvē, rūpējoties par kādu zēnu, kuru Pirmā pasaules kara drausmas un apkārtējo vienaldzība ir padarījusi līdzīgu ievainotam zvēram.

Aktieris Ulrihs Matesa jau daudzus gadus ir Berlīnes vācu teātra trupas dalībnieks un kinoaktieris. Viņa lomu bagāža neaprobežojas tikai ar Gēbelsa lomu Olivera Hiršbigela pazīstamajā un *Oskaram* nominētajā drāmā *Sakāve* (2004) par Hitlera pēdējām dienām. Taču Matesa dalību *Pelnu sanatorijā* nevar saistīt tikai ar «zvaigznes» klātbūtni filmā. Tajā iederas viņa savdabie un izteiksmīgie sejas panti, turklāt, gluži kā viņš pats, arī Matesa spēlētais varonis ierodas Latvijā no «svešuma».

Taču jābilst, ka stāsts nav par kādu konkrētu ģeogrāfisku vietu vai tautībām, bet gan par elementāru (vērtību) apjukumu, ko raisa tik necilvēcīgi juku laiki kā karš. Lai arī šo vēstījumu no skaisto kadru virknējuma «izlobīt» nav problēmu, daudz kas paliek miglains. Piemēram, lentes varoņi visi bez izņēmuma ir spēcīgā satricinājuma stāvokli, taču kinodarbā nav ne vārda par to, kā viņi līdz tam nonākuši. Sprototams, ka vainojams bezjēdzīgais karš, taču retorisks jautājums – vai ar to ir gana skatītāja personiska līdzpārdzīvošana un arī dziļākas izpratnes radīšana? Jo ir skaidrs, ka cilvēcība ir gan zaudējama, gan atgūstama, vienīgi – vai šajā «procesā» ierautie ir tikai traģiskas situācijas klusi statisti? ●

●●●●
PELNU SANATORIJA.
Kino no 22. janvāra.